

Înalta Curte de Casație și Justiție

RECURS ÎN INTERESUL LEGII

În temeiul art. 471 din Codul de procedură penală, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție cu recurs în interesul legii privind competența de a se pronunța asupra menținerii arestării preventive în calea de atac a contestației prevăzută în art. 347 din Codul de procedură penală.

Examenul jurisprudenței la nivel național evidențiază caracterul neunitar al acesteia, în practica instanțelor judecătorești conturându-se următoarele orientări:

1. Într-o primă orientare jurisprudențială, judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară, sesizat cu soluționarea contestației prevăzute în art. 347 din Codul de procedură penală, a verificat legalitatea și temeinicia măsurii arestării preventive dispusă față de inculpat, în conformitate cu art. 348 raportat la art. 207 din Codul de procedură penală (Anexele 1.1.-1.9.).

2. Într-o a doua orientare jurisprudențială, până la momentul soluționării contestației prevăzute în art. 347 din Codul de procedură penală de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară, judecătorul de la instanța sesizată prin rechizitoriu a verificat legalitatea și temeinicia măsurii arestării preventive dispusă față de inculpat. În cadrul acestei orientări jurisprudențiale, s-au conturat puncte de vedere diferite privind verificarea legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive de către judecătorul de la instanța sesizată prin rechizitoriu, în calitate de judecător de cameră preliminară sau în calitate de judecător care exercită funcția de judecată în cauză.

Potrivit unui punct de vedere, verificarea legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive de către judecătorul de la instanța sesizată prin rechizitoriu a fost efectuată, în calitate de judecător care exercită funcția de judecată în cauză, pe baza dispozițiilor legale care guvernează măsurile preventive în cursul judecății (Anexele 2.1.-2.3.).

Potrivit unui alt punct de vedere, verificarea legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive trebuie să fie efectuată de către judecătorul de la instanța sesizată prin rechizitoriu, în calitate de judecător de cameră

preliminară, conform dispozițiilor legale care guvernează măsurile preventive în procedura de cameră preliminară (Anexele 3.1.-3.6.).

1. Dispozițiile art. 347 din Codul de procedură penală, care reglementează contestația în procedura de cameră preliminară, prevăd că:

„(1) În termen de 3 zile de la comunicarea încheierii prevăzute la art. 346 alin. (1), procurorul și inculpatul pot face contestație cu privire la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor, precum și împotriva soluțiilor prevăzute la art. 346 alin. (3) - (5).

(2) Contestația se judecă de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară celei sesizate. Când instanța sesizată este Înalta Curte de Casație și Justiție, contestația se judecă de către completul competent, potrivit legii.

(3) Dispozițiile art. 343-346 se aplică în mod corespunzător.”

Măsurile preventive în procedura de cameră preliminară sunt reglementate în art. 348 din Codul de procedură penală, în care se prevede că:

„(1) Judecătorul de cameră preliminară se pronunță, la cerere sau din oficiu, cu privire la luarea, menținerea, înlocuirea, revocarea sau încetarea de drept a măsurilor preventive.

(2) În cauzele în care față de inculpat s-a dispus o măsură preventivă, judecătorul de cameră preliminară verifică legalitatea și temeinicia măsurii preventive, procedând potrivit dispozițiilor art. 207.”

Din prevederile art. 347 alin. (3) din Codul de procedură penală rezultă că, în calea de atac a contestației, sunt aplicabile dispozițiile art. 343 referitoare la „durata procedurii în camera preliminară”, ale art. 344 privind „măsurile premergătoare”, ale art. 345 referitoare la „procedura în camera preliminară” și ale art. 346 privind „soluțiile”, contestația fiind judecată de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară sau, după caz, de completul format din doi judecători de cameră preliminară ai Înaltei Curți de Casație și Justiție conform dispozițiilor menționate.

Prevederile art. 347 alin. (3) nu fac, însă, trimitere la dispozițiile art. 348 din Codul de procedură penală, această soluție legislativă conducând la concluzia că dispozițiile referitoare la „măsurile preventive în procedura de cameră preliminară” nu sunt aplicabile în calea de atac a contestației, iar judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară sau, după caz, completul format din doi judecători de cameră preliminară ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, sesizat cu judecarea contestației prevăzute

în art. 347, nu are competența de a se pronunța cu privire la măsurile preventive în procedura de cameră preliminară.

Dispozițiile art. 347 alin. (3) nu permit ca, în calea de atac a contestației, judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară sau, după caz, completul format din doi judecători de cameră preliminară ai Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe, „în primă instanță”, conform art. 348 din Codul de procedură penală, cu privire la luarea, menținerea, înlocuirea, revocarea sau încetarea de drept a măsurilor preventive și nici să verifice, „în primă instanță”, legalitatea și temeinicia măsurii preventive dispuse.

În temeiul dispozițiilor art. 348 din Codul de procedură penală, coroborate cu prevederile art. 347 alin. (3) din același cod, în întreaga procedură de cameră preliminară – de la momentul sesizării instanței prin rechizitoriu și până la momentul soluționării contestației – competența de a se pronunța cu privire la măsurile preventive este atribuită de legiuitor judecătorului de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu.

Interpretarea contrară a dispozițiilor menționate – în sensul că judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară sau, după caz, completul format din doi judecători de cameră preliminară ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, sesizat cu judecarea contestației prevăzute în art. 347, are competența de a se pronunța cu privire la măsurile preventive – conduce fie la soluția excluderii căii de atac a contestației împotriva încheierii prin care se dispune asupra măsurilor preventive, soluție care contravine dispozițiilor art. 205 din Codul de procedură penală, fie la soluția atribuirii competenței de a judeca această contestație judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară în raport cu instanța care exercită controlul judiciar pe calea contestației prevăzute în art. 347, deși nicio prevedere legală nu prevede această competență. În cazul Înaltei Curți de Casație și Justiție, nici dispozițiile Codului de procedură penală, nici dispozițiile Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu prevăd formațiunea de judecată care ar putea soluționa contestația împotriva încheierii prin care completul format din doi judecători de cameră preliminară ai Înaltei Curți de Casație și Justiție ar dispune asupra măsurilor preventive.

2. Potrivit dispozițiilor art. 425¹ din Codul de procedură penală, calea de atac a contestației se poate exercita numai atunci când legea o prevede expres, prevederile art. 425¹ fiind aplicabile ori de câte ori dispozițiile legale privitoare la contestația împotriva anumitor categorii de hotărâri nu derogă de la aceste prevederi.

În conformitate cu art. 425¹ alin. (4) din Codul de procedură penală, la soluționarea contestației, dispozițiile art. 416 se aplică în mod corespunzător.

Dispozițiile art. 416 din Codul de procedură penală reglementează efectul suspensiv al apelului, stabilind că apelul declarat în termen este suspensiv de executare, cu excepția cazului în care legea dispune altfel. Prin aplicarea, în mod corespunzător, a dispozițiilor art. 416 în materia contestației reglementate în art. 347 se instituie efectul suspensiv al contestației, contestația declarată în termen fiind suspensivă de executare, întrucât în materia contestației reglementate în art. 347 legiuitorul nu a inclus o dispoziție derogatorie de la efectul suspensiv.

În consecință, în temeiul art. 425¹ alin. (4) raportat la art. 416 din Codul de procedură penală, calea de atac a contestației, exercitată în condițiile art. 347 din Codul de procedură penală, împotriva încheierii judecătorului de cameră preliminară care cuprinde dispoziția de începere a judecării, produce efectul suspensiv, începerea judecării fiind suspendată până la soluționarea contestației.

Suspendarea începerii judecării prin exercitarea căii de atac a contestației are drept consecință prelungirea fazei procesuale a camerei preliminare până la momentul soluționării contestației prevăzute în art. 347 și al rămânerii definitive a încheierii atacate pe calea contestației.

În condițiile în care cauza se află în faza procesuală a camerei preliminare până la soluționarea contestației reglementate în art. 347, dispozițiile procedurale aplicabile în materia măsurilor preventive până la momentul soluționării acestei contestații sunt dispozițiile art. 348 referitoare la „măsurile preventive în procedura de cameră preliminară”, dispozițiile art. 207 privind „verificarea măsurilor preventive în procedura de cameră preliminară” și dispozițiile art. 205 referitoare la „calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în procedura camerei preliminare.”

Prin urmare, în temeiul art. 348 alin. (1) din Codul de procedură penală, pe durata soluționării contestației prevăzute în art. 347, judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu se pronunță, în această calitate, cu privire la luarea, menținerea, înlocuirea, revocarea sau încetarea de drept a măsurilor preventive.

În baza art. 348 alin. (2) din Codul de procedură penală, pe durata soluționării contestației prevăzute în art. 347, judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu verifică, în această calitate, legalitatea și temeinicia măsurii preventive, procedând potrivit dispozițiilor art. 207.

Numai în cazul încheierilor pronunțate în temeiul art. 346 alin. (2) din Codul de procedură penală, încheieri definitive, pentru care dispozițiile art. 347 nu prevăd calea de atac a contestației, judecătorul de la instanța sesizată prin rechizitoriu se pronunță asupra menținerii arestării preventive, în calitate de judecător care exercită funcția de judecată în cauză, pe baza dispozițiilor legale care guvernează măsurile preventive în cursul judecății.

În considerarea argumentelor prezentate, apreciem că judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu, a cărui încheiere prin care s-a dispus începerea judecății a fost atacată cu contestație, are competența de a se pronunța asupra menținerii arestării preventive până la soluționarea contestației prevăzute în art. 347 din Codul de procedură penală, în condițiile art. 348 din același cod.

Având în vedere cele expuse, vă solicităm să constatați că problema de drept care formează obiectul sesizării a fost soluționată diferit în practica instanțelor judecătorești și, printr-o decizie obligatorie, să stabiliți modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale.

Judecător dr. Livia Doina Stanciu
Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție

Judecător Cristina Iulia Tarcea
Vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție

Judecător Ionuț Mătei
Vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție

Judecător Lavinia Curelea,
Președintele Secției I civilă

Judecător dr. Ionel Barbă,
Președintele Secției de contencios administrativ și fiscal

Judecător Doina Popescu

Judecător Eugenia Marin

Judecător dr. Ilie Iulian Dragomir

Judecător dr. Marian Budă

Judecător dr. Constantin Brânzan